

Facts & Figures: De evolutie van homofobie bij jongeren tussen 2018 en 2023

Auteur: Fien Pauwels

Inleiding

Sinds het begin van de 21ste eeuw wordt homofobie en LGBTQ-haatspraak door beleidsmakers in België en de Europese Unie actief aangepakt. Toch lijkt homofobie recent terug in opmars te zijn. Unia, een onafhankelijke openbare instelling die zich inzet voor gelijkheid en het bestrijden van discriminatie, gaf aan dat er in 2023 terug meer dossiers werden behandeld die betrekking hadden op haat en geweld tegenover mensen omwille van hun seksuele oriëntatie (Unia, 2024). Om de mogelijke stijging van homofobie in kaart te brengen, onderzoekt deze Facts & Figures het verschil in de houding van Vlaamse jongeren tegenover homoseksualiteit tussen 2018 en 2023.

Homofobie wordt in de literatuur vaak gedefinieerd als de irrationele angst of afkeer voor mensen wiens identiteiten, oriëntaties en/of sociale karakteristieken tegen de heteroseksuele norm ingaan (Russel, 2019). In deze Facts & Figures wordt homofobie opgevat als een negatieve houding tegenover personen op basis van hun seksuele geaardheid. Deze negatieve houding kan zich zowel op een actieve (het vermijden van contact met LGBTQ+ personen of het vertonen van agressie) als passieve (het persoonlijk veroordelen van een homoseksuele levensstijl) manier uiten.

ILGA-Europe (International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association Europe) gaf in 2023 aan dat er zich in het jaar ervoor een grote stijging had voorgedaan van anti-LGBTQ+ retoriek in de media en in de politiek. Dit zorgde voor een stijging in geweldsdelicten tegenover LGBTQ+ personen, dit zowel op maatschappelijk als persoonlijk vlak. Er werden zowel meer aanvallen tegen LGBTQ+ personen als zelfmoorden bij LGBTQ+ personen geregistreerd (ILGA-Europe, 2023). Hetzelfde rapport stelt dat dit mogelijk het gevolg is van toenemende haatspraak tegenover de LGBTQ+ gemeenschap op politiek niveau, zowel op het nationale als het internationale speelveld. Dit heeft vaak ook negatieve gevolgen voor de levenskwaliteit van LGBTQ+ personen, zoals het ontbreken van transgenderzorg of het niet erkennen van het homohuwelijk en homofob geweld (Zanetos & Skipper, 2020).

In deze Facts & Figures bekijken we hoe de visie op homoseksualiteit veranderd is bij jongeren in de tweede en derde graad van het secundair onderwijs door hun attitudes in 2018 en 2023 te vergelijken. We bekijken ook of homofobie verschilt naar sociale kenmerken zoals gender, buitenlandse achtergrond, levensbeschouwelijke overtuiging en onderwijsvorm. Verder onderzoeken we of de stijging of daling van homofobie binnen bepaalde sociale groepen groter of kleiner is dan bij andere groepen.

Data

In de grootstedelijke monitoren die door het JOP werden afgenomen in 2018 (toen nog JOP-schoolmonitor genoemd) en 2023 werden jongeren gevraagd naar hun attitudes tegenover homoseksuele personen en homoseksualiteit (Lagaert et al., 2024; Pleysier et al., 2019). Deze monitoren zijn grootschalige bevestigingen van jongeren uit het Nederlandstalig secundair onderwijs en werden al drie keer afgenomen bij de Nederlandstalige jongeren, een eerste keer in 2013, vervolgens in 2018 en in 2023. In 2018 werden enkel de jongeren uit de tweede en derde graad secundair onderwijs bevestigd naar hun attitudes tegenover homoseksualiteit. Het gaat om 5702 scholieren met een gemiddelde leeftijd van 16.3 jaar. In 2023 werd er geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende graden. Hierdoor werden er in totaal 5620 scholieren bevestigd met een gemiddelde leeftijd van 15 jaar.

In de twee monitoren wordt er vooral gefocust op jongeren in een grootstedelijke context. Daarom zijn deze jongeren ook overgerepresenteerd in onze steekproef (Tabel 1). Om na te gaan of de locatie een impact had op de vastgestelde effecten in de data werd er voor elke test gecontroleerd voor de locatie van de school van de respondent.

Onderstaande tabel toont de verdeling van de respondenten op basis van hun sociale kenmerken.

Tabel 1. Frequenties van sociale kenmerken bij jongeren uit de 2de en 3de graad secundair onderwijs

		2018		2023	
		N	%	N	%
N		5702	100	4152	100
Geslacht	Meisje	2921	51.7	2124	52.2
	Jongen	2732	48.3	1945	47.8
Leeftijd	14 tot en met 15	1957	34.3	1785	43
	16 tot en met 17	2544	44.6	1771	42.7
	18 plus	1201	21.1	595	14.3
Buitenlandse achtergrond	Geen buitenlandse achtergrond	3895	68.2	2541	71.3
	Buitenlandse achtergrond	1819	31.8	1021	28.7
Religie	Christelijk	1531	28.3	934	27.1
	Moslim	1615	29.8	972	28.2
	Joods	59	1.1	21	0.6
	Niet gelovig	2215	40.9	1516	44
Locatie	Grootstad	4065	70	2763	75.2
	Rest van Vlaanderen	1746	30	912	24.8

Omdat homofobie in 2018 enkel werd bevestigd bij scholieren uit de tweede en derde graad, werd er gekozen om voor beide steekproeven enkel te kijken naar de jongeren uit deze twee graden. In 2023 werden de homofobievragen opgenomen in een roterende module. Dit betekent dat deze niet aan alle scholieren in de steekproef werden gesteld. Dit zorgt ervoor dat de dataset waarmee we aan de slag gaan voor 2023 gereduceerd wordt tot 1583 respondenten. Omdat deze selectie op toevalsbasis gebeurde heeft dit geen effect op de verdeling van de gemeten opvattingen.

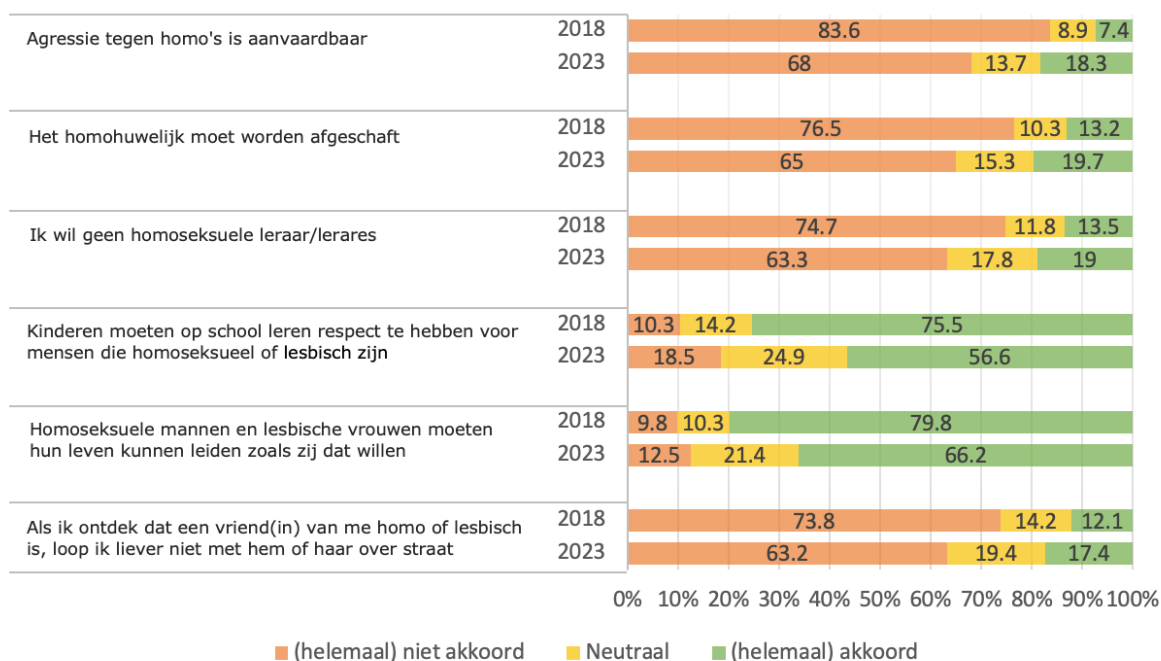
Zowel in 2018 als in 2023 werden er aan jongeren zes items voorgelegd die peilen naar aspecten van homofobie. Jongeren beoordeelden deze zes stellingen op een 5-punt Likertschaal gaande van 'helemaal niet akkoord' tot 'helemaal akkoord'. Voor de verdere analyses werden deze items

samengevoegd in een somschaal waarbij jongeren een homofobie-score toegekend krijgen van 0 tot 10 (Cronbach's alpha 2018: 0.882; 2023: 0.898). Bij het maken van deze somschaal werden er twee items gehercodeerd zodat deze in dezelfde richting lopen als de andere items. Hoe hoger jongeren scoren op de schaal, hoe meer homofob de attitudes van de jongeren zijn.

Homofobie in 2018 en 2023

Eerst bekijken we de cijfers uit 2018. Deze tonen dat jongeren over het algemeen vrij positief staan tegenover homoseksualiteit. Zo ging maar 7.4% (helemaal) akkoord met de stelling dat agressie tegen homo's aanvaardbaar is. Een klein deel van de jongeren ging ook (helemaal) akkoord met de stellingen 'Het homohuwelijk moet worden afgeschaft' (13.2%), 'Ik wil geen homoseksuele leraar/lerares' (13.5%) en 'Als ik ontdek dat een vriend(in) van me homo of lesbisch is, loop ik liever niet met hem of haar over straat' (12.1%). Verder gaf meer dan drie vierde van de jongeren aan (helemaal) akkoord te zijn met de stellingen 'Kinderen moeten op school leren respect te hebben voor mensen die homoseksueel of lesbisch zijn' (75.5%) en 'Homoseksuele mannen en lesbische vrouwen moeten hun leven kunnen leiden zoals zij dat willen' (79.8%).

VERGELIJKING ITEMS HOMOFOBIE 2018 EN 2023

Figuur 1. Vergelijking items homofobie 2018 en 2023¹

De antwoorden van jongeren op dezelfde vragen in 2023, scheppen echter een ander beeld. In 2023 gaf 18.3% van de jongeren aan akkoord te zijn met de stelling 'Agressie tegen homo's is aanvaardbaar'. Dit is een duidelijke stijging (10.9 procentpunten) tegenover 2018 (7.4%). In 2023 gaf 19.7% aan (helemaal) akkoord te zijn met de stelling 'Het homohuwelijk moet worden afgeschaft', terwijl dit in 2018 13.2% was. 19% van de jongeren gaf in 2023 aan (helemaal) akkoord te zijn met de stelling 'Ik wil geen homoseksuele leraar/lerares', tegenover 13.5% in 2018. Verder gaf ook 17.4% van de jongeren in 2023 aan het (helemaal) eens te zijn met de stelling 'Als ik ontdek dat een vriend(in) van me homo of lesbisch is, loop ik liever niet met hem of haar over straat', terwijl dit 12.1% was in 2018. Ook bij de andere twee stellingen zien we dezelfde trend verschijnen. In

¹ Voor presentatiedoeleinden werden in de figuur de antwoorden gehercodeerd naar drie categorieën '(helemaal) niet akkoord', 'neutraal' en '(helemaal) akkoord'.

2023 gaf 56.6% aan dat ze (helemaal) akkoord gingen met de stelling 'Kinderen moeten op school leren respect te hebben voor mensen die homoseksueel of lesbisch zijn'. Dit is een groot verschil met 2018 waarin 75.5% van de jongeren aangaf (helemaal) akkoord te zijn met deze stelling. Ook voor de stelling 'Homoseksuele mannen en lesbische vrouwen moeten hun leven kunnen leiden zoals zij dat willen' zien we dat er in 2023 minder jongeren (helemaal) akkoord gaan met deze stelling (66.2%) dan in 2018 (79.8%).

We zien dus een duidelijke stijging van homofobie onder jongeren tussen 2018 en 2023. Het is mogelijk dat deze stijging niet gelijk is onder de verschillende sociale groepen van jongeren. Daarom kijken we ook naar hoe meningen rond homofobie sociaal verdeeld zijn. Verder onderzoeken we welke groepen jongeren meer vatbaar zijn voor de groeiende retoriek rond homofobie. Dit doen we door de stijging in homofobie voor de verschillende sociale groepen met elkaar te vergelijken. Hiervoor analyseren we de verschillen in homofobie onder jongeren, uitgesplitst naar sociale kenmerken zoals gender, levensbeschouwelijke overtuiging, migratieachtergrond en onderwijsvorm.

Gender

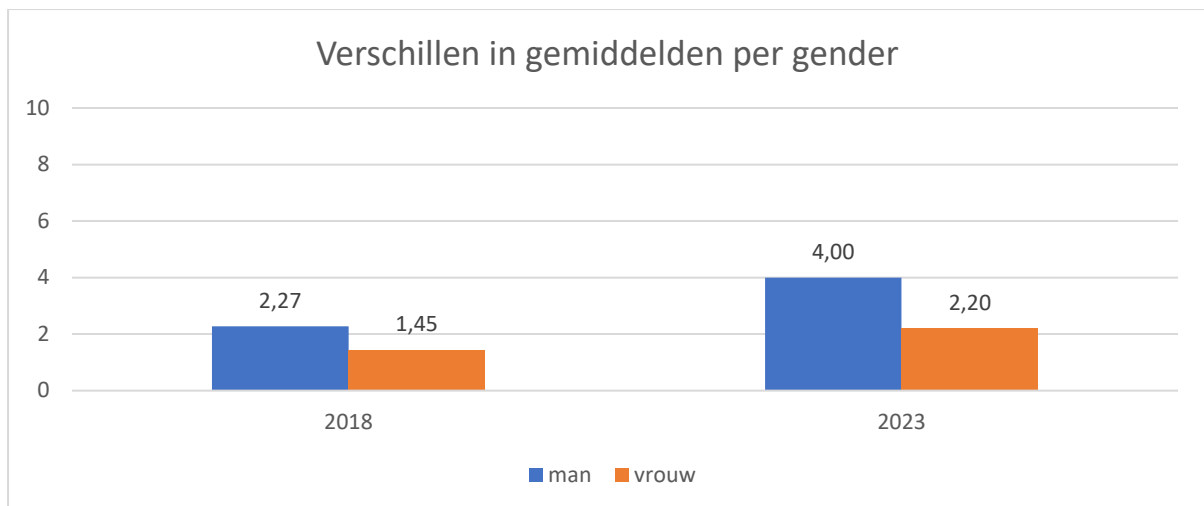
Om het verschil in homofobie tussen mannen en vrouwen te bestuderen focussen we ons op de somschaal veeleer dan op de scores op de afzonderlijke items². De algemene verschillen geven immers aan dat de algemene trend zich voor alle items manifesteert. In 2018 stellen we een significant genderverschil vast: vrouwen (gemiddelde score: 1.45) vertonen minder homofobie dan mannen (gemiddelde score: 2.27). In 2023 is de mate van homofobie bij beide genders gestegen. Mannen scoren in 2023 gemiddeld hoger op homofobie (4.00) dan vrouwen (2.20). Er blijft dus een significant genderverschil.

Tabel 2. Homofobie: gemiddelde scores (0-10) per gender en meetmoment (N 2018: 5725; N 2023: 3646)

	Algemeen	man	vrouw	Sig. verschillen tussen groepen
2018	2.04	2.27	1.45	<.001
2023	3.20	4.00	2.20	<.001
sig. Verschillen tussen meetmomenten	<.001	<.001	<.001	
sig. Verschillen tussen meetmomenten en groepen	<.001			
F-waarde	27.41			
Eta	0.06			

Als we de scores vergelijken, zowel in het algemeen als per gender, merken we een significante stijging in homofobie tussen 2018 en 2023. Zowel bij mannen als bij vrouwen is het niveau van homofobie significant gestegen. Wel is deze stijging bij mannen meer uitgesproken dan bij vrouwen (zie Figuur 2). Een ANOVA toonde ook aan dat deze genderkloof statistisch significant groter is in 2023 dan in 2018 (F: 27.41; p: <0.001).

² In 2023 werden ook jongeren met non-binaire en andere genderidentiteit onderscheiden. Omdat deze groep in 2018 niet werd onderscheiden is het niet mogelijk om deze jongeren apart mee te nemen in de vergelijking weergegeven in Tabel 2.

Figuur 2. Homofobie: Gemiddelde schaalscores naar jaar en gender

Buitenlandse achtergrond

Verder wilden we ook bekijken of er verschillen zijn in homofobie wanneer jongeren wel of geen buitenlandse achtergrond hebben. Om buitenlandse herkomst te meten, maakten we gebruik van de geboortenationaliteit van de ouders. Als minstens een van de ouders een niet-Belgische nationaliteit had bij geboorte, werden jongeren gecategoriseerd als het hebben van een buitenlandse achtergrond³.

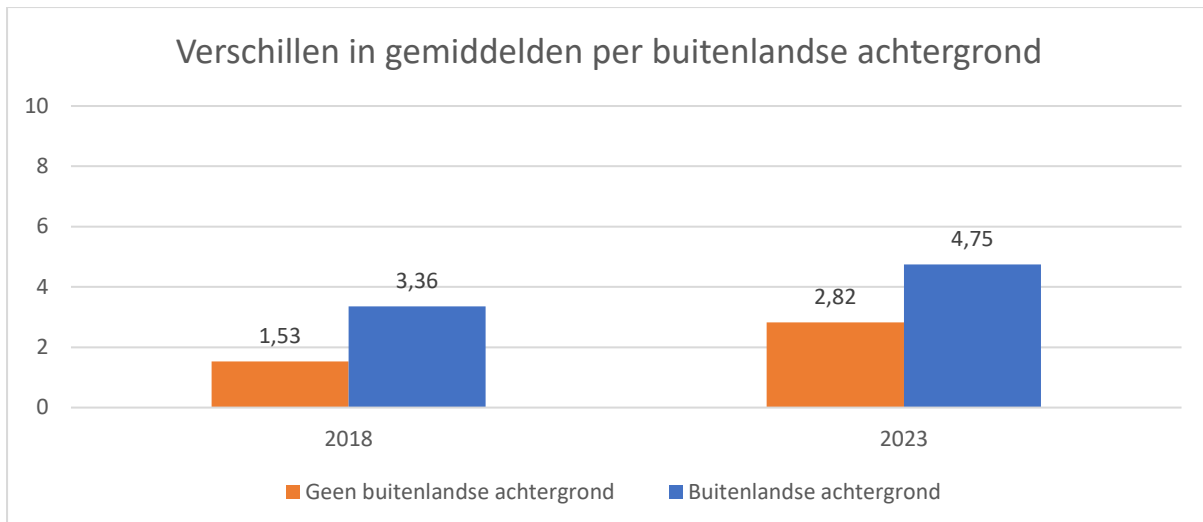
Bij het vergelijken van 2018 en 2023 zien we een significante stijging in homofobie voor jongeren die geen migratieachtergrond hebben. Zij hadden in 2018 gemiddeld een score van 1.53 op een schaal van 0 tot 10 voor homofobie. In 2023 steeg deze score naar een gemiddelde van 2.82. Ook voor jongeren met een buitenlandse achtergrond zien we een significante stijging in homofobie. Deze jongeren hadden in 2018 een gemiddelde score van 3.36 en deze steeg naar 4.75 in 2023. Verder bekeken we ook of jongeren met een buitenlandse achtergrond in het algemeen minder of meer homofobie vertonen dan jongeren zonder een buitenlandse achtergrond. Zowel in 2018 als in 2023 is er een significant verschil in homofobie tussen deze groepen. In beide meetjaren vertonen jongeren met een buitenlandse achtergrond een significant hogere mate van homofobie dan jongeren zonder buitenlandse achtergrond.

Tabel 3. Homofobie: gemiddelde scores (0-10) per buitenlandse achtergrond en meetmoment (N 2018: 5725; N 2023: 3646)

	Algemeen	Geen buitenlandse achtergrond	Buitenlandse achtergrond	Sig. verschillen tussen groepen
2018	2.04	1.53	3.36	<.001
2023	3.20	2.82	4.75	<.001
sig. Verschillen tusen meetmomenten	<.001	<.001	<.001	
sig. Verschillen tusen meetmomenten en groepen	0.95			
F-waarde	0.003			
Eta	0.00			

Bij het vergelijken van de stijging in homofobie tussen deze groepen zien we geen significant verschil (zie Figuur 4). De homofobie steeg bij jongeren met en zonder buitenlandse achtergrond in dezelfde mate tussen 2018 en 2023 (F: 0.003; p: 0.95).

³ In 2018 werd het geboorteland van de ouders bevraagd als proxy voor de geboortenationaliteit van de ouders.

Figuur 3. Verschillen in gemiddelden per buitenlandse achtergrond

Levensbeschouwelijke overtuiging

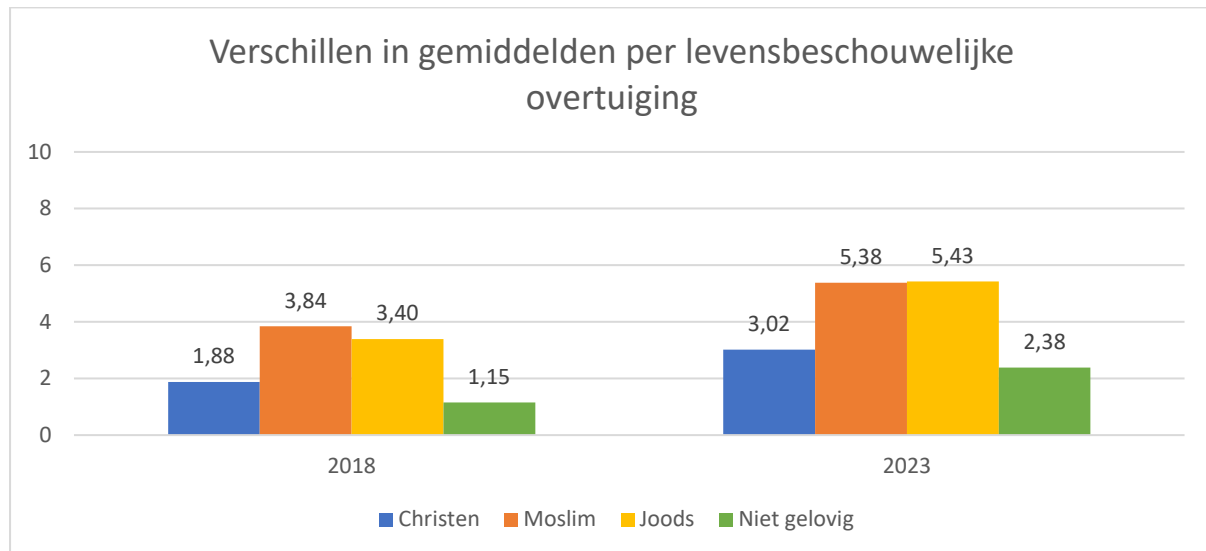
Omdat homofobie vaak wordt toegeschreven aan het sterk volgen van een religieuze overtuiging (Roggemans et al., 2015; Rosik et al., 2007; Schwartz & Lindley, 2005) keken we vervolgens naar de verschillen in homofobiescores tussen jongeren met verschillende religieuze overtuigingen. In deze Facts & Figures onderscheiden wij vier levensbeschouwelijke overtuigingen, namelijk christelijk, moslim, joods en niet-gelovig. Hierbij moet rekening gehouden worden met het feit dat de groep van joden in onze steekproef erg klein was (vooral in 2023). Een klein aantal observaties in een groep kan twee gevolgen hebben. Enerzijds kunnen effecten die er groot uitzien, hierdoor niet statistisch significant zijn, ook al lijkt dit wel zo (gebrek aan statistische kracht). Anderzijds hebben extreme waarden een veel groter effect op het gemiddelde in kleine groepen dan in grote groepen, wat analyses waarbij gemiddeldes worden vergeleken wat kan vertekenen. Merk daarnaast op dat de groep niet-gelovigen ook de jongeren bevat die aanduidden dat zij vrijzinnig zijn. Deze groepen werden samengevoegd omdat zij deels samenvallen en omdat de groep van vrijzinnigen te klein was om afzonderlijk op te nemen in onze analyses.

In beide meetjaren verschillen de vier levensbeschouwelijke groepen significant van elkaar in hun houding ten aanzien van homoseksualiteit, zowel in 2018 als 2023. In 2018 behaalden moslimjongeren de hoogste score in homofobie (3.84) en niet-gelovige jongeren de laagste score (1.15). In 2023 waren het de joodse jongeren die het hoogst scoorden op homofobie (5.43), wel scoorden niet-gelovige jongeren nog steeds het laagst (2.38).

Tabel 4. Homofobie: gemiddelde scores (0-10) per levensbeschouwelijke overtuiging en meetmoment (N 2018: 5725; N 2023: 3646)

	Algemeen	Christen	Moslim	Joods	Niet-gelovig	Sig. verschillen tussen groepen
2018	2.04	1.88	3.84	3.40	1.15	<.001
2023	3.20	3.02	5.38	5.43	2.38	<.001
sig. Verschillen tussen meetmomenten	<.001	<.001	<.001	0.04	<.001	
sig. Verschillen tussen meetmomenten en groepen	0.18					
F-waarde	1.64					
Eta	0.03					

Bij het bekijken van de stijgingen in homofobie zien we dat deze ook significant zijn voor elk van de levensbeschouwelijke overtuigingen. Dit wil zeggen dat de score voor homofobie significant toenam tussen 2018 en 2023 voor zowel de christenen, moslims, joden, als niet-gelovigen. Er is geen significant verschil ($F: 1.64$ $p: 0.18$) in sterkte van de toename tussen de verschillende levensbeschouwelijke overtuigingen (Figuur 4).

Figuur 4. Verschillen in gemiddelden per levensbeschouwelijke overtuiging

Onderwijsvorm

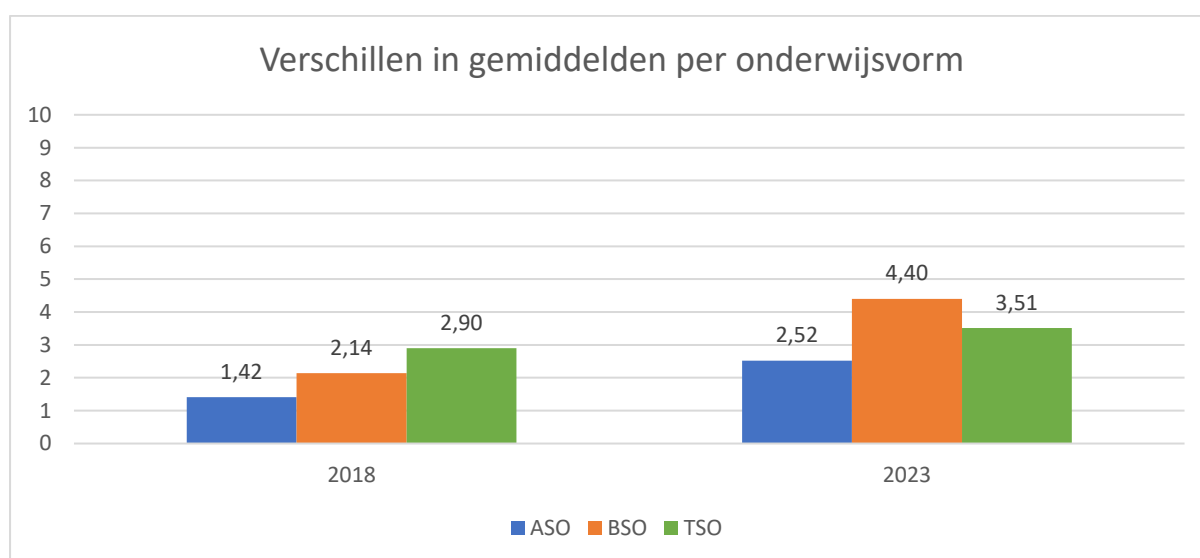
Tenslotte bekeken we de verschillen in homofobie naargelang de gevolgde onderwijsvorm in het secundair onderwijs. In Vlaanderen onderscheiden we vandaag drie finaliteiten: richtingen met doorstroomfinaliteit ($\approx$ ASO/KSO), met arbeidsmarktfinaliteit ($\approx$ BSO) en met een dubbele finaliteit ($\approx$ TSO)⁴. Bekijken we eerst 2018 en 2023 apart, dan stellen we een significant verschil in homofobie vast tussen de drie finaliteiten. In 2018 hadden jongeren in een doorstroomrichting (toen: ASO/KSO) een gemiddelde score van 1.42. Dit was significant lager dan bij jongeren uit richtingen met een arbeidsmarktfinaliteit (toen BSO: 2.14) en een dubbele finaliteit (toen TSO: 2.90). In 2018 hebben jongeren uit de richtingen met arbeidsmarkt- en dubbele finaliteit een gelijkaardig niveau van homofobie. Ook in 2023 verschilden de drie richtingen significant van elkaar, maar met een sterker onderscheid tussen de richtingen met arbeidsmarktfinaliteit en met dubbele finaliteit. Opnieuw hadden jongeren uit doorstroomrichtingen de laagste score voor homofobie (2.52), deze keer gevolgd door de jongeren uit richtingen met een dubbele finaliteit (3.51) en met een arbeidsmarktfinaliteit (4.40). Met andere woorden scoorden in 2018 de jongeren in een richting met een dubbele finaliteit het hoogst op homofobie, terwijl in 2023 jongeren in een richting met arbeidsmarktfinaliteit gemiddeld een hogere score voor homofobie vertonen.

⁴ Tussen 2018 en 2023 werden er gradueel aanpassingen gemaakt in de organisatie van het Nederlandstalig secundair onderwijs. Waar er in 2018 vier onderwijsvormen waren (ASO, BSO, TSO en KSO) in zowel de tweede als de derde graad, waren er in 2023 bij de afname van de monitor in de tweede graad nog slechts drie onderwijsvormen (doorstroom-, arbeidsmarkt- en dubbele finaliteit). Bij de onderwijshervorming werden de meeste richtingen vanuit het TSO overgeheveld naar de richtingen met dubbele finaliteit, werden de richtingen uit het BSO voornamelijk overgeheveld naar de richtingen met arbeidsmarktfinaliteit en werden de ASO- en de meeste KSO-richtingen overgezet naar de doorstroomrichtingen. Daarom kozen we ervoor om bij de analyses de doorstroomrichtingen gelijk te zetten met de ASO- en KSO-richtingen, de BSO-richtingen te vergelijken met de richtingen met arbeidsmarktfinaliteit en de TSO-richtingen met de richtingen met dubbele finaliteit.

Tabel 5. Homofobie: gemiddelde scores (0-10) per onderwijsvorm en meetmoment (N 2018: 5725; N 2023: 3646)

	Algemeen	ASO/KSO	BSO	TSO	Sig. verschillen tussen groepen
2018	2.04	1.42	2.14	2.90	<.001
2023	3.20	2.52	4.40	3.51	<.001
sig. Verschillen tusen meetmomenten	<.001	<.001	<.001	0.04	
sig. Verschillen tusen meetmomenten en groepen	<.001				
F-waarde	31.44				
Eta	0.09				

Bij het vergelijken van de twee meetjaren wordt er ook een significante stijging gevonden van homofobie voor alle onderwijsvormen. De sterkte van de stijging verschilde wel voor de verschillende onderwijsvormen (Figuur 5). Daarbij was de stijging het sterkst bij jongeren die studierichtingen met een arbeidsmarktfinaliteit volgden (F: 31.44; p: <0.001).

Figuur 5. Verschillen in gemiddelden per onderwijsvorm

Conclusie

Jongeren zijn over het algemeen niet erg homofoob met in 2023 een gemiddelde score van 3.20 op een schaal van 0 tot 10, van minder tot meer homofobe attitudes. **Toch zijn er duidelijke verschillen zichtbaar naargelang de achtergrondkenmerken van jongeren.** De groep jongeren die de laagste score behaalt op homofobie (van de groepen die wij in deze Facts & Figures bekeken) zijn de niet-gelovige (en vrijzinnige) jongeren met een gemiddelde van 1.15 op de schaal van 0 tot 10. **De meeste jongeren behaalden een score onder de helft.** Twee sociale groepen vormen hierop een uitzondering. Joodse jongeren behaalden een gemiddelde score van 5.43, meteen ook de hoogste score. Moslim-jongeren volgen daarop met een gemiddelde score van 5.38. Beide groepen onderscheiden zich daarmee significant van de andere religieuze overtuigingen. Verder zien we ook dat zowel in 2018 als in 2023 **jongens een hogere score voor homofobie behalen dan meisjes.** Ook **jongeren met een buitenlandse achtergrond scoren in beide meetjaren hoger op de homofobie-schaal dan jongeren zonder buitenlandse achtergrond.** Als we verschillen in homofobie bekijken naargelang de gevolgde onderwijsvorm van jongeren veranderde de groep met de hoogste homofobiescore tussen 2018 en 2023. In 2018 vertoonden de jongeren die een TSO-richting (dubbele finaliteit) volgden meer homofobe attitudes dan jongeren die een BSO-richting (arbeidsmarktfinaliteit) volgden. Dit draaide om in 2023, waarbij **jongeren die een richting met arbeidsmarktfinaliteit volgden een hogere homofobiescore behaalden dan jongeren die een richting met dubbele finaliteit volgden.** Jongeren uit doorstroomrichtingen scoorden het laagst en hebben dus gemiddeld de minst homofobe houdingen.

Als we de cijfers vergelijken **tussen 2018 en 2023 zien we een duidelijke en statistisch significante stijging van homofobie**. De gemiddelde homofobiescore in 2018 was 2.04, in 2023 steeg deze naar 3.20; dit is een gemiddelde stijging van meer dan 1 punt op een schaal van 0 tot 10. Als we de verschillende sociale groepen met elkaar vergelijken, zien we dat homofobie in elke groep significant toenam tussen 2018 en 2023. Echter was deze stijging niet voor elke groep even sterk. **Bij twee sociale groepen is de toename van homofobie in 2023 significant groter dan bij andere groepen: mannen en jongeren die een richting volgen met arbeidsmarktfinaliteit.**

In lijn met de toegenomen agressiviteit tegenover mensen van de LGBTQ+ gemeenschap (Unia, 2024) en de toename van een homofob discours in de (politieke) media (Haslop et al., 2024; ILGA-Europe, 2023), zien we dus dat **bepaalde sociale groepen vatbaarder lijken voor homofobe discourses dan anderen**. De sterkere stijging van homofobie bij jonge mannen en jongeren die een richting volgen met arbeidsmarktfinaliteit vormt een aandachtspunt. Specifieke discourses die prominent aanwezig zijn binnen verschillende sociale en culturele contexten, zoals de schoolomgeving, spelen een rol in hoe homofobie zich manifesteert en wordt versterkt, bijvoorbeeld door groepsdruk (D'haese, 2015; Roggemans et al., 2015). Verder verdiepend kwalitatief onderzoek is noodzakelijk om diepgaander inzicht te krijgen in de levensomstandigheden van jongeren en hun context, wat betekenis kan geven aan homofobe houdingen. Het is echter belangrijk dat onderwijs en religieuze gemeenschappen alert zijn voor heersende discourses en groepsdynamieken binnen hun eigen instelling. Door (verder) actief in te zetten op verdraagzaamheid en inclusie kunnen zij bijdragen aan een klimaat waarin LGBTQ+ personen veiliger zijn en zich geaccepteerd voelen.

Referenties

- D'haese, L. (2015). *Ontsnap jij aan homofoob geweld?*
- Haslop, C., Ringrose, J., Cambazoglu, I., & Milne, B. (2024). Mainstreaming the Manosphere's Misogyny Through Affective Homosocial Currencies: Exploring How Teen Boys Navigate the Andrew Tate Effect. *Social Media and Society*, 10(1).
<https://doi.org/10.1177/20563051241228811>
- ILGA-Europe. (2023). *Annual review of the human rights situation of lesbian, gay, bisexual, trans and intersex people in Europe and Central Asia*. www.maque.it
- Lagaert, S., Pleysier, S., Put, J., Siongers, J., & Spruyt, B. (2024). *Jongeren in cijfers en letters 5*. Owl Press.
- Pleysier, S., Put, J., Siongers, J., Spruyt, B., & Bradt, L. (2019). *Jongeren in cijfers en letters 4*. Acco.
- Roggemans, L., Spruyt, B., Droogenbroeck, F. Van, & Keppens, G. (2015). Religion and Negative Attitudes towards Homosexuals: An Analysis of Urban Young People and Their Attitudes towards Homosexuality. *Young*, 23(3), 254–276.
<https://doi.org/10.1177/1103308815586903>
- Rosik, C. H., Griffith, L. K., & Cruz, Z. (2007). Homophobia and conservative religion: Toward a more nuanced understanding. *American Journal of Orthopsychiatry*, 77(1), 10–19.
<https://doi.org/10.1037/0002-9432.77.1.10>
- Russel, E. L. (2019). Hate and Language, Hate in Language: (Re)Considering Homophobic Discourse. In *The Discursive Ecology of Homophobia : Unraveling Anti-LGBTQ Speech on the European Far Right*.
- Schwartz, J. P., & Lindley, L. D. (2005). RESEARCH: "Religious Fundamentalism and Attachment: Prediction of Homophobia." *International Journal for the Psychology of Religion*, 15(2), 145–157. https://doi.org/10.1207/s15327582ijpr1502_3
- Unia. (2024). *Stijging van het aantal LGBTI+-dossiers in 2023*.
- Zanetos, J. M., & Skipper, A. W. (2020). The Effects of Health Care Policies: LGBTQ Aging Adults. *Journal of Gerontological Nursing*, 46(3), 9–13. <https://doi.org/10.3928/00989134-20200203-02>